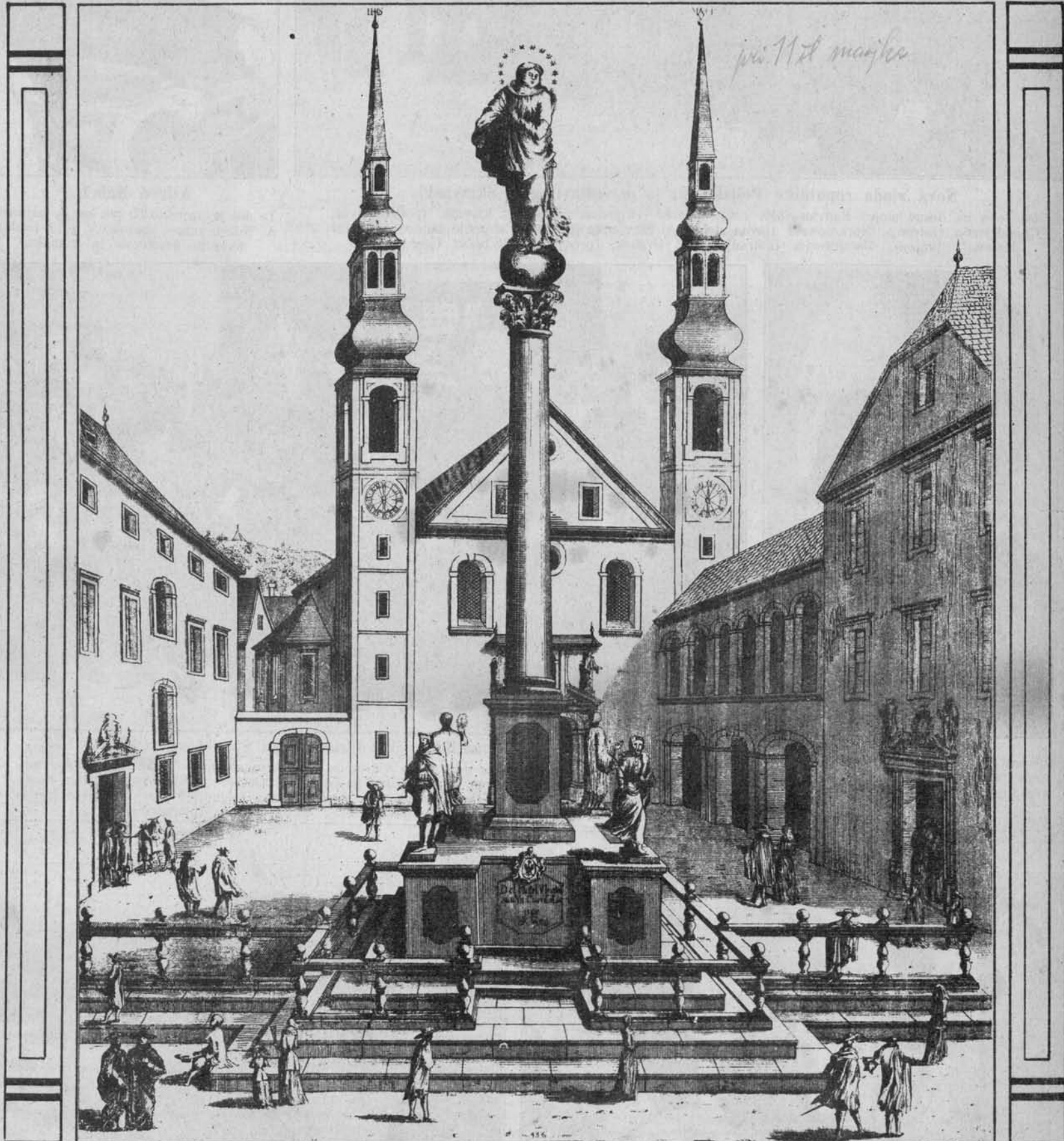

Ilustrirani Slovenec

Leto II.

Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 3. januarja 1926, šte. 2.

Štev. 1.

Pogled na nekdanjo cerkev oo. jezuitov in njih kolegij

na sedanjem Šentjakobskem trgu v Ljubljani. L. 1596. ustanovljeni kolegij je imel značaj današnjih visokih šol prav do dobe francoske okupacije, ko je delovala v Ljubljani popolna univerza. Glede na to je Ljubljana na slovanskem jugu sploh prva, ki je imela visoke šole in nam je bila z ustanovitvijo sedanje univerze l. 1919. le popravljena krivica, ki je slov. narod nikdar ni priznal.

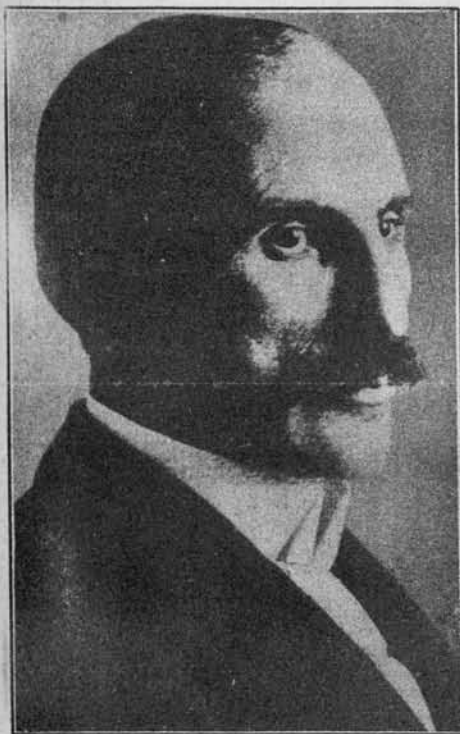
Nova vlada republike Poljske, ki jo je sestavil grof Skrzyński.

Od leve na desno stoje: Radwan (agr. ref.), Osiecki (trgovina in obrt), Kiernik (poljedelstvo), Chondzynski (železn.), Moraczewski (javna dela), A. Skrzyński (preds. in zunanje zadeve), general Majewski (vojna), Maczkiewicz (notranje), St. Grabski (prosveta), Piechocki (pravosodje).

Alfred Nobel.

Te dni je preteklo 50 let, kar je napravil A. Nobel znano oporoko v prid mednarodni umetnosti in znanosti.

Henrik Häberlin,

novi izvoljeni predsednik švicarskega zveznega sveta, doslej načelnik justičnega oddelka.

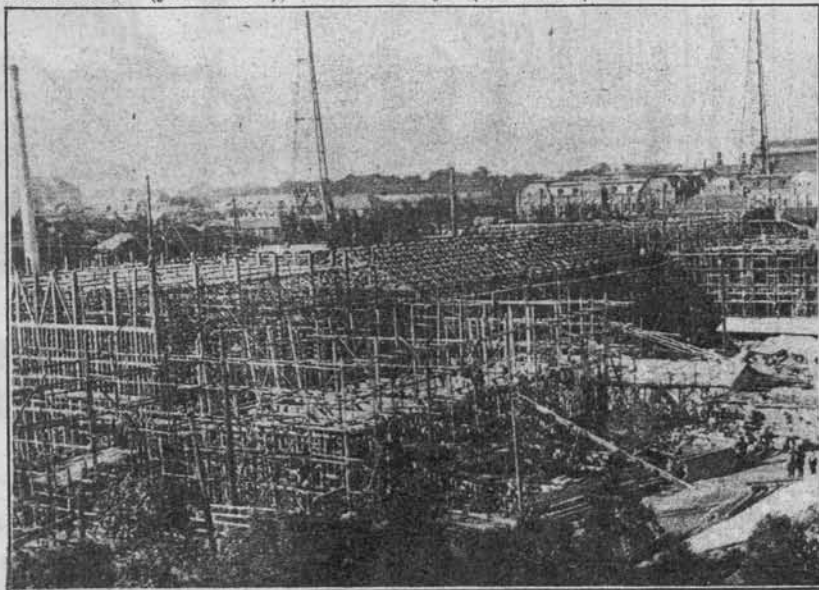
K polomu militaristične diktature na Španskem.

Neuspehi, ki jih je žela dosedanja generalska vlada na Španskem so privedli tam do sestave mešanega civilno-generalskega kabineta, ki ga vidimo na naši sliki. Od leve na desno stoje: Galo Ponte (justica), Callejo (prosveta), Xanguas (notranje), vojvoda Tetuan (vojna), Primo de Rivera (predsedstvo), vojvoda Guadalhorce (javna dela), adm. Cornejo (mornarica).

Begunci iz Damaska,

ki so se rešili pred neprestanim obstreljevanjem mesta v zapuščene okoliške hiše in trpe veliko pomanjkanje.

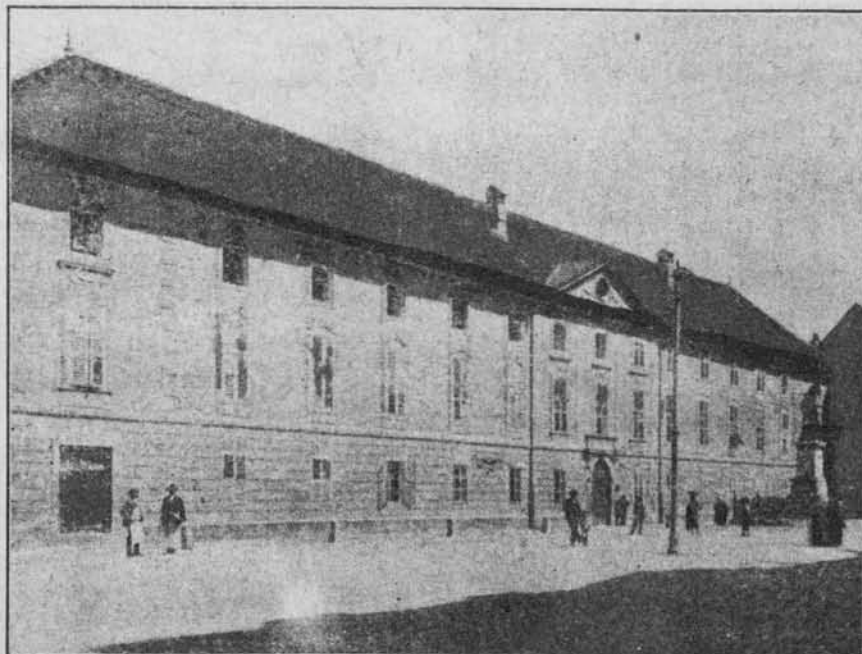
Gradnja novega japonskega parlamenta.

Čeprav je že parkrat zaporedoma pogorel, bo tudi sedaj povečini lesen.

Največja kulturna svetinja slovenskega naroda v nevarnosti.

Dr. Josip Krajnc,
znameniti profesor civilnega prava
v slovenskem jeziku na graški uni-
verzji sredi preteklega stoletja.

Nekdanje licejsko poslopje na sedanjem Vodnikovem trgu
v Ljubljani, v katerem je bila že v francoskih časih nastanjena popolna
slovenska univerza.

Josip Gostinčar,
poslanec SLS v bivšem avstrijskem
parlamentu, ki je v noči od 16. na
17. XII. l. 1912. govoril nepre-
trgoma 14 ur za slovensko univerzo
v Ljubljani.

Dr. phil. et med. A. Šerko,
profesor anatomije in fiziolog.
živčevja ter sedanjí dekan ljublj.
medicinske fakultete.

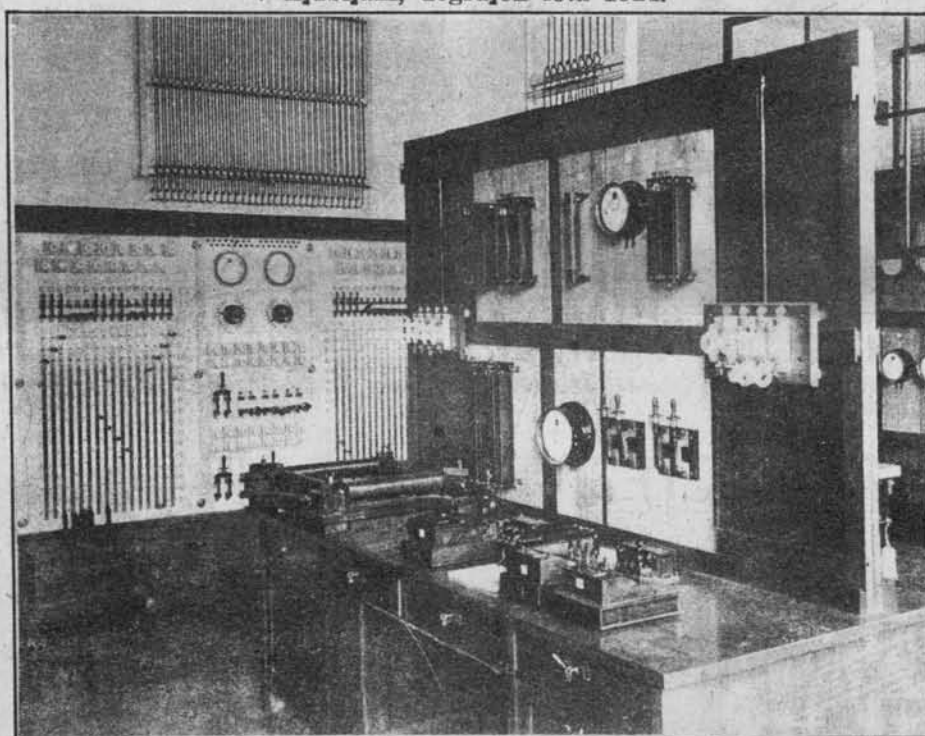
Novi anatomski institut slovenske medicinske fakultete
v Ljubljani, dograjen leta 1924.

Dr. Metod Dolenc,
profesor za kazensko pravo in
kazenski pravni red ter sedanjí
dekan ljublj. juridične fakultete.

Dr. Milan Vidmar,
sedanjí dekan tehn. fakultete.

Stikalna deska z merilno mizo v slušateljskem laboratoriju
elektrotehniškega instituta na slovenski univerzi v Ljubljani.

Dr. Lambert Ehrlich,
sedanjí dekan ljublj. teološke
fakultete.

Dr. Nikola Radojčić,
sedanjí dekan ljublj. filozofske
fakultete.

Kakor znano je bil eden prvih zamislov novega prosvetnega ministra St. Radića ta, da odpravi ljubljansko univerzo, kar je vzbudilo v slovenskem narodu vihar ogorčenja proti njemu in njegovi stranki. Ko je v svojem mariborskem govoru to še potrdil, je zavrelo po vsej Sloveniji in dne 16. decembra 1925 so izdale vse vodilne slovenske politične, kulturne in gospodarske organizacije skupen protestni manifest, slovenski narod je pa pripravljen braniti to svojo svetinjo do poslednjih skrajnosti, kajti kdor se dotika te, je naš večen in nepomirljiv sovražnik.

Stjepan Radić,
preds. HSS. in sedanjí prosvetni
minister, ki grozi z okrnjenjem
ljublanske univerze, največje
kulturne svetinje slovenskega
naroda.

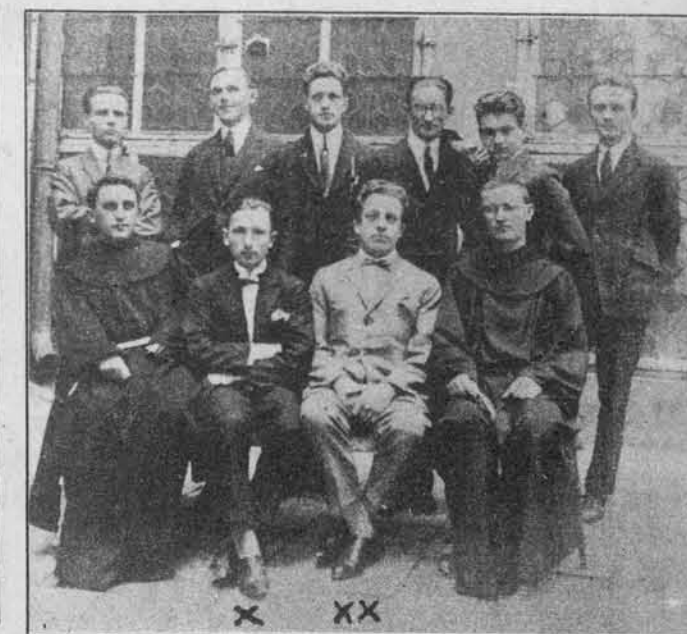

Slovensko katoliško akademsko društvo »Danica« na Dunaju leta 1900.

Od leve na desno sede v sprednji vrsti (s sedanjimi naslovi): dr. A. Ratajec, prof. B. Remec, prof. L. Arh, notar Carli; v srednji vrsti stoje: škof dr. J. Srebrnič, župnik A. Vadnal, † prof. Fr. Verbič, poslanec dr. J. Hohnjec, prof. A. Vales, dr. Ivan Hubad, † M. Prelesnik, sodnik Iv. Sinkovic, ravnatelj A. Koritnik, škof dr. Iv. Gnidovec, ing. Fr. Lampe; v zgornji vrsti stoje: sodnik H. Ferjančič, dr. A. Dolšak, dr. Iv. Knific, dr. M. Lavrenčič, † jurist A. Cvetek, ing. Vl. Remec in prof. R. Pregelj.

Jugoslovansko katoliško akademsko društvo »Danica« v Zagrebu v letnem semestru 1924/25.

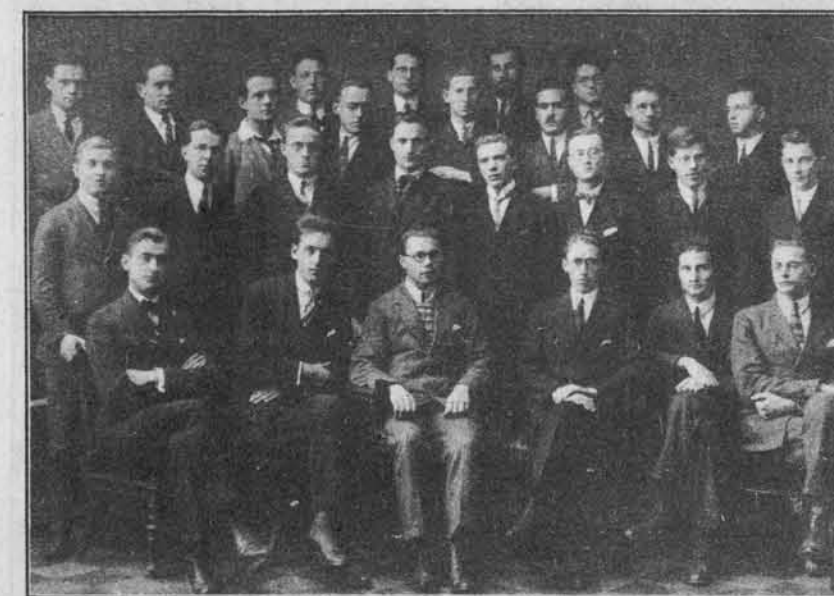
Odbor jugoslov. kat. akad. društva »Jug« na Dunaju s predsednikom C. Škerjancem (XX) v sredini.

Dramatični odsek kamniške podružnice »Slov. dijaške zveze«, ki je meseca avgusta 1924 prvi uprizoril Zupančičevo »Veroniko Deseniško« v Domžalah.

Udeleženci dijaškega tečaja v Stični na Dolenjskem, ki se je vršil od 8. do 13. avgusta 1925. Priredila je tečaj Akademski zveza, vodil ga je pa dr. E. Besednjak.

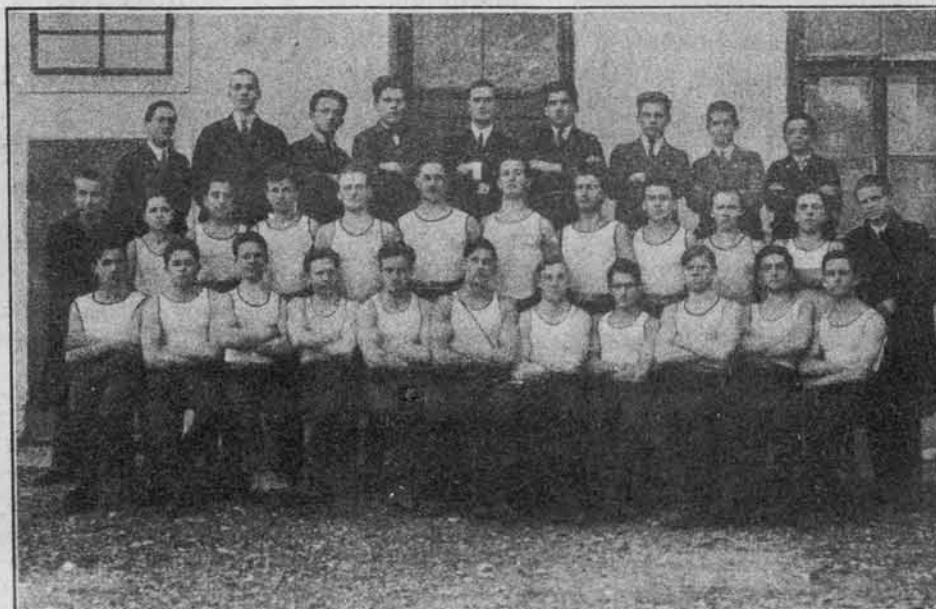
Jugoslov. katoliško akademsko društvo »Danica« v Ljubljani v zimskem semestru 1925/26. »Danica« je bila ustanovljena leta 1894. na Dunaju, od leta 1919. je pa njen sedež v Ljubljani. Članov šteje 40.

Jugoslovansko katoliško akademsko društvo »Zarja« v Ljubljani v zimskem semestru 1925/26. »Zarja« je bila ustanovljena leta 1901. v Gradcu, od leta 1921. je pa njen sedež v Ljubljani. Članov šteje 68.

Slušatelji ljubljanske teološke fakultete na majniškem izletu pri Sv. Treh Kraljih dne 14. maja 1925.

Ljubljanski dijaški »Orel« leta 1923., ki je začel delovati leta 1919.

Jugoslovansko katoliško akademsko društvo »Borba« v Ljubljani v zimskem semestru 1925/26. »Borba« je bila ustanovljena leta 1921. v Ljubljani in šteje sedaj 36 članov.

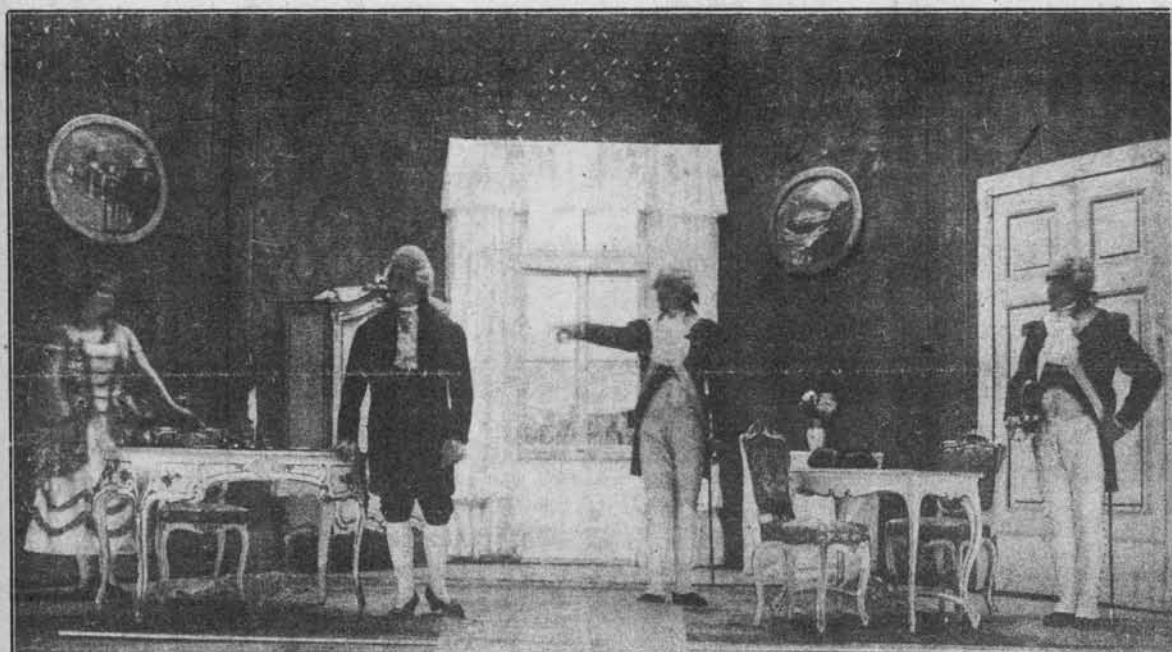
Predstavitelji naših dijaških organizacij. Od leve na desno stoje: L. Hartman (predsednik »Borbec«, J. Krošelj (predsednik »Srednješolskega sveta«, B. Breclj (predsednik »Počitniške zveze«, J. Vomberger (predsednik »Slov. dijaške zveze«, M. Miklavčič (predsednik »Akademske zveze«, J. Humer (predsednik »Zarjec«, Fr. Vodnik (predsednik »Danice«).

Julij Betetto
kot Leporello v Mozartovi operi
»Don Juan«.

Prizor iz E. d'Albertove opere »Mrtve oči«:
Povest Marije Magdalene (poje ga. Thierry-Kaučnik) o dobrem pastirju. Opero dirigira N. Štritof,
režira pa J. Šest ter je dosegla zlasti po svoji čudoviti glasbi nenavaden uspeh.

Prizor iz J. Massenetove opere »Manon«,
ki jo režira in dirigira ravnatelj Mirko Polič. Na sliki vidimo go. Lovšetovo (Manon), g. Banovca
(des Grieux), g. Šublja (Lescaut) in g. Janka (Bretigny).

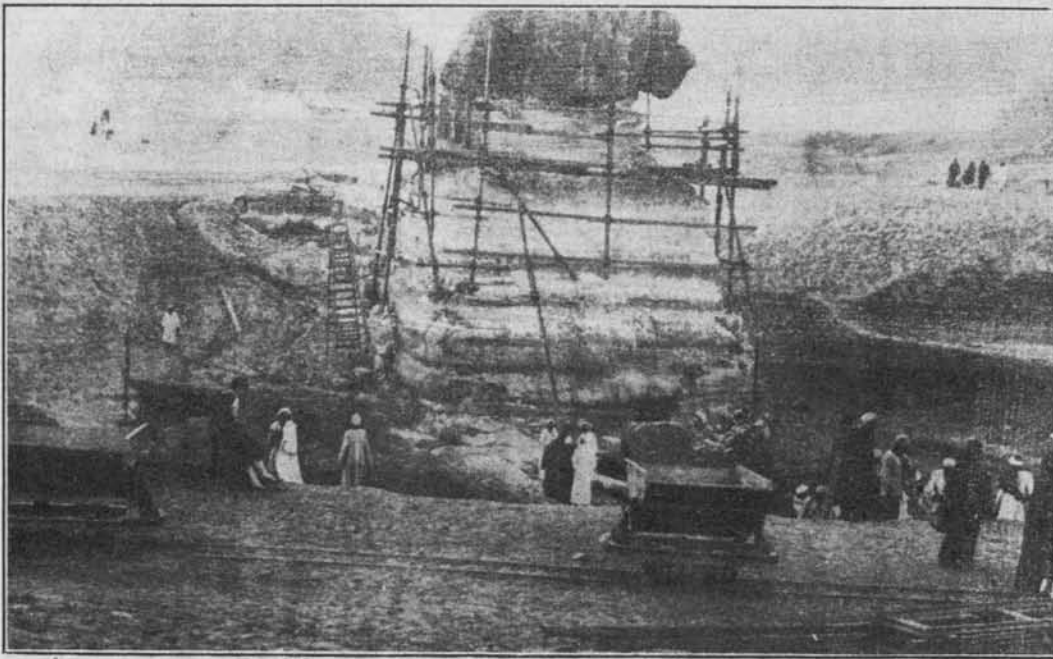
Rumpel
kot Mirakel v Offenbachovi operi »Hoffmannove pripovedke«.

Anton Neffat,
kapelnik slovenske nar. opere
v Ljubljani.

Prizor iz J. Hatzejeve opere »Povratak«: Dakova (poje g. Betteto) povest.
Opero dirigira g. A. Neffat, režira pa g. E. Kralj.

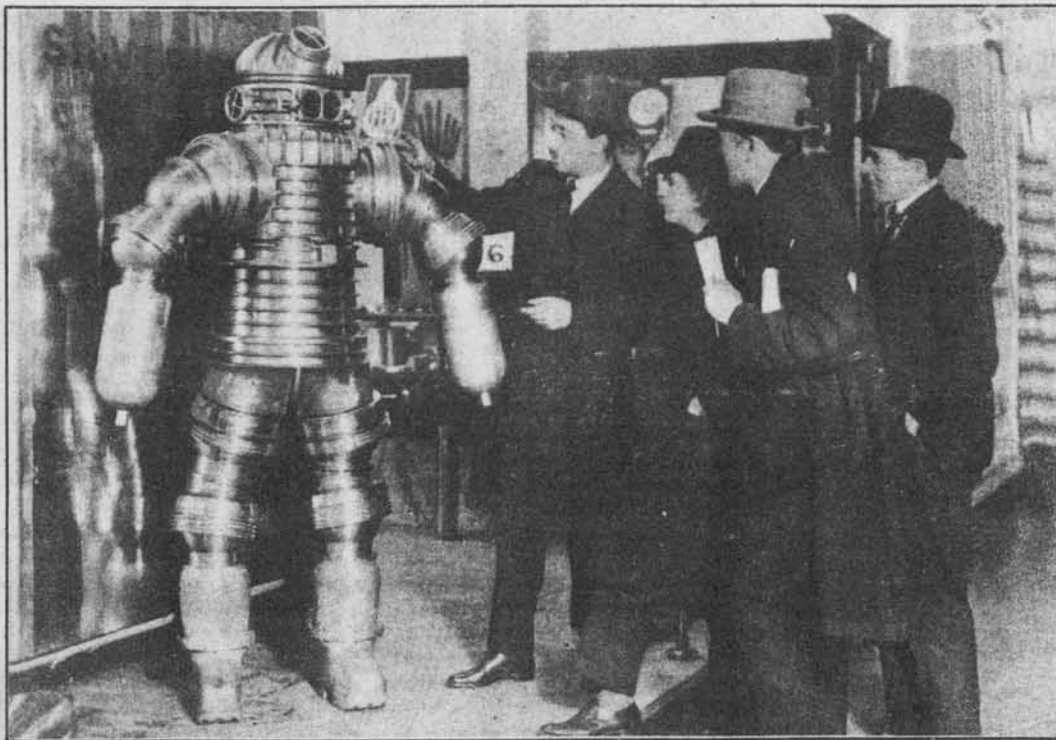
Popravljanje sfinge pri egiptovskih piramidah.

Pred kratkim so začeli odkopavati pesek ob podstavku sfinge tako, da bo videti sedaj vso. Obenem popravljajo tudi sfingo samo, ker je zob tisočletij močno načel tudi njo samo in je pretila nevarnost, da razpade.

Iz carskih zakladnic.

V Leningradu (= Petrogradu) se je vršila pred kratkim razstava dragocenosti bivše ruske dinastije. Med drugimi je bilo videti tudi dragoceno, z briljanti in safirji posuto sabljo carja Aleksandra, ki jo je videti na naši sliki.

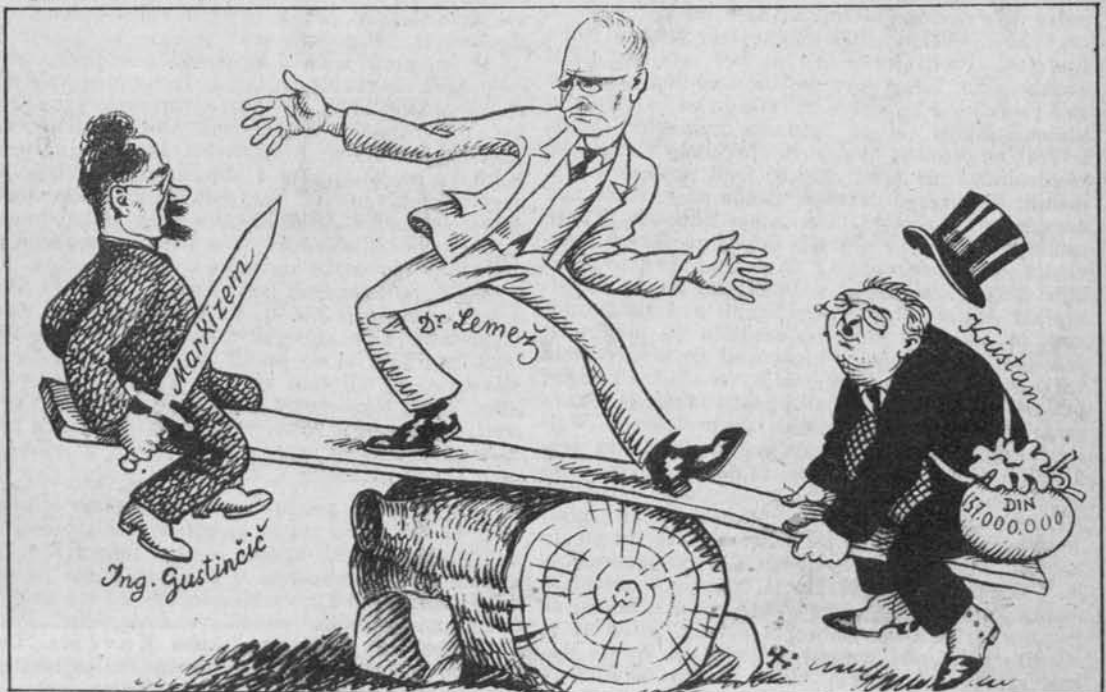
Nova angleška potapljaška priprava.

Angleži nočejo več zaostajati za nemškimi potapljači in pred kratkim so skonstruirali pripravo, s katero morejo doseči globino 860 čevljev.

Stara mati 80 vnukov in babica 86 pravnukov

je vdova Magdalena Jurgensen, iz Južnega Šlezviga, a je še vedno krepka predica.

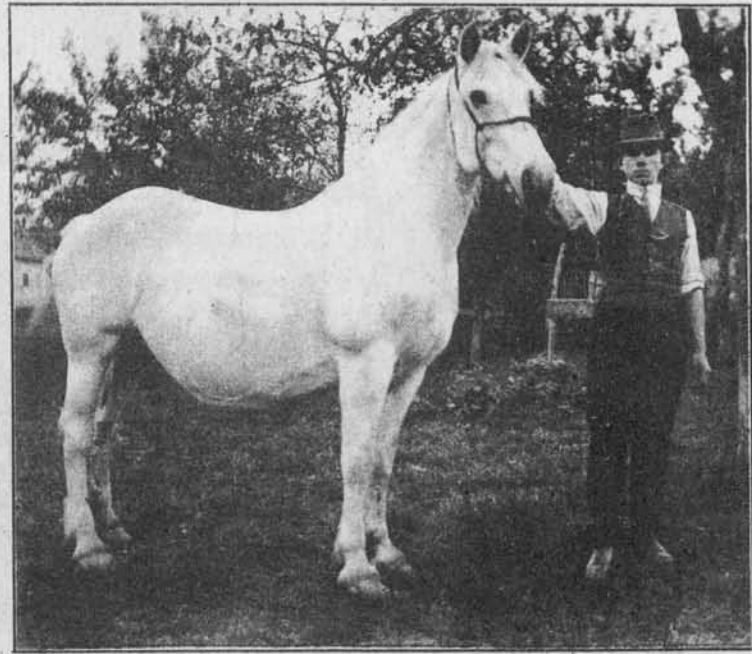

K položaju v socialističnem taboru pred volitvami v Delavsko zbornico.

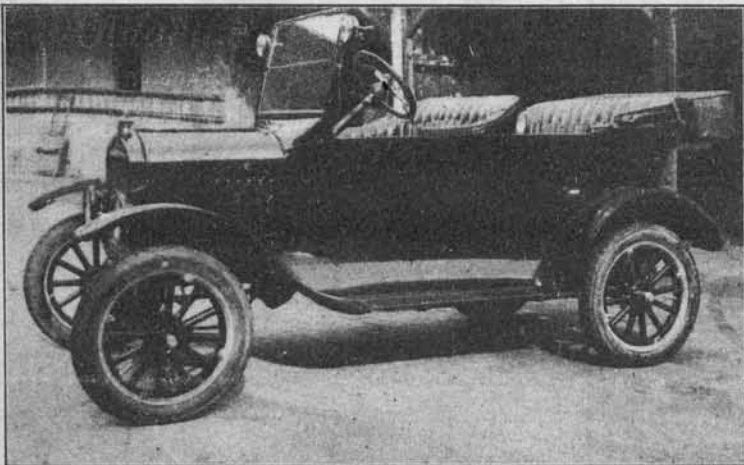
Pevski zbor »Mladih junakinj« v Radečah

pri Zidanem mostu s svojim pevovodjo, g. katehetom Leop. Govekarjem v sredini.

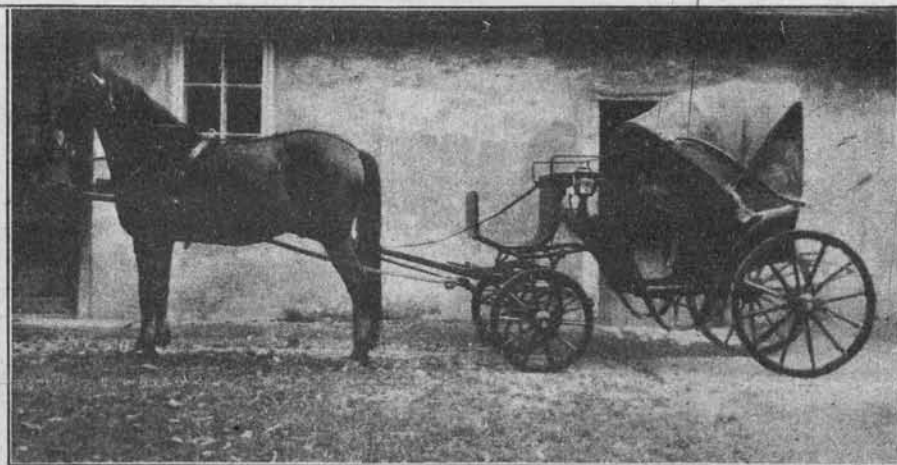
Štirinajstkrat premirana »Sivka«,

stara 17 let, belgijske pasme, last g. Janžekoviča iz Strijancev (okraj-Ormož).

Fordov avtomobil,

prvi dobiček efektne loterije »Dijaškega podpornega društva« v Ljubljani. — Zrebanje se vrši 15. januarja.

Konj s kožijo, drugi dobiček loterije DPD v Ljubljani.

Posamezne srečke so po 10 Din. Vsem našim bralcem jih najtopleje priporočamo. Srečke se naročajo na naslov: Dijaško podporno društvo, Ljubljana, Miklošičeva 5.

Naša slovenska univerza.

Vselej kadar smo v preteklosti zahtevali univerzo v Ljubljani, mogli smo kazati, da je ta zahteva stara stoletja, da je neugasna želja našega naroda po njej. Pokazati smo mogli, da se je vselej, kadar je politični val dvignil Slovence, ta ideja tudi več ali manj uresničila. Nismo mislili, da bo treba trnjevo pot do končnega, popolnega uresničenja te naše večstoletne želje še enkrat predočevati v narodni državi. Torej še enkrat na kratko:

Že l. 1596. je bilo rojstno leto visokih šol v Ljubljani. Protireformatorji so kot protitež proti evangeljskim šolam ustanovili v Ljubljani jezuitski »kolegij« z bogo- in modroslovno fakulteto. Enajst let po razpustu jezuitskega reda, l. 1784., so prenesli bogoslovno fakulteto v Inomost, modroslovno pa vsled razprtij med profesorji razpustili. In do prošnje deželnih stanov pa je vlada modroslovno fakulteto l. 1788. zopet obnovila. Ta je ostala do l. 1849. Le v kratki dobi francoskega medvladja je bila ukinjena. Francozi so dobro pojmi pomen vseučilišča v Ljubljani, ki naj bi odvracalo domače sinove od bližnjih avstrijskih univerz in ustvarilo kulturno središče na meji med vzhodom in zahodom. Preosnovali so koncem leta 1811. osrednjo šolo v akademijo, vseučilišče z bogo-, pravo-, modroslovno in medicinsko fakulteto. Skoro same domačine so imenovali za profesorje: Walanda za ravnatelja in profesorja morale in cerkvene zgodovine; Ravnikarja za dogmatiko in eksegezo; Dolinarja za institucije in Code Napoléon; Melzerja za anatomijo, fiziologijo in kirurgijo; Jeunikarja za patologijo; Kernnika za fiziko in kemijo; Gunza za matematiko; Kosa za modroslovje. Poldrugo leto je živela ta francoska univerza; mnogo premalo, da bi se mogla razviti. Komaj se je pa avstrijska uprava zopet uvedla, jedva se je stvarilo avstrijsko kraljestvo Ilirija, že je vsa javnost zahtevala univerzo, zlasti pravno fakulteto v Ljubljani. Uspeha sicer ni bilo, le modroslovni

študij in ranoceelniška šola je bila v Ljubljani. Ko pa je nastopila narodnostna pomlad l. 1848. je ideja vnovič oživela. Študijske reforme so spodmaknile tla modroslovni in ranoceelniški šoli v Ljubljani. Studentje in profesorji tega zavoda so zato zahtevali univerzo v Ljubljani, narodni krogi, zlasti Bleiweis so se tega načrta oprijeli z narodnostnega stališča. Enodušna zahteva je prisilila vlado, da je dovolila najprvo v Ljubljani posamezna pravoslovna predavanja. Mažgon je predaval državljansko pravo, Lehmann kazensko v slovenščini. Mažgonova smrt je dala vladi priliko, da je začetkom l. 1850. slovenska predavanja prenese v okvir graške univerze. Tu so predavali naš slavni doktor Josip Krajnc civilno pravo, prof. Skedl kazensko in kanonist prof. Kopač kazenskopravni red, prof. Robič in za njim prof. Tossi pa so imeli vaje v slovenskih pobožnih nagovorih v slovenščini. Ta predavanja se niso mogla dolgo obdržati. L. 1854. so morala iz političnih razlogov prenehati. Sledeča doba najhujše reakcije za ustvaritev slovenske univerze ni bila ugodna. Ali komaj so po katastrofi l. 1866. začeli narodi v stari državi svobodneje dihati, se je pojavila med nami zopet zahteva po univerzi. Slovenski tabori leta 1869. in 1870., ki so budili narodno zavest širom Slovenije, so bili tudi glasniki zahteve po vseučilišču. Vlada tega enodušja ni mogla popolnoma prezreti; začelo se je s pripravi za slovenska predavanja v Gradcu in celo na Dunaju; a politična sapa jih je pomorila v kali.

Kasneje so prizadevanja za univerzo v Ljubljani hodila skoro vedno paralelno pot z onimi za italijansko. L. 1890. kratka akcija: razprava v deželnem zboru kranjskem o predlogu Luke Svetca, da se ustanovi v Ljubljani vseučilišče s slovenskim in hrvatskim učnim jezikom; v slovenskem »Pravniku« razboriti članki dr. Jakoba Kavčiča. Leta 1898. je vsenemško dijaško gibanje, ki je bilo naperjeno tudi proti slovanskim slušateljem, vzbudilo

velik pokret, ki se je, kakor vedno, začel v dijaških vrstah, in je potem prešel v politične zastope. Dr. Majaron je sestavil spomenico v imenu naših znanstvenih korporacij, v kateri je vzorno zbral vse razloge za ustanovitev univerze v Ljubljani, deželni zbor se je enodušno izrekel za univerzo in ustanovil vseučiliški fond ter tako prvič skušal postaviti našo zahtevo na realno podlago. Vlada je to pot šla dalje nego kdaj prej, postavila je v proračun za izobrazbo slovenskih docentov 3000 gld. letno. Odsej je vseučiliška zahteva ostala stalno živa na dnevnem redu naših prvih kulturnih zahtev.

Malenkostni spopadi med nemškimi in italijanskimi študenti v Innsbrucku koncem l. 1901. so dali slovenski vseučiliški omladini, zlasti oni v Gradcu, povod, da je raznetila tlečo iskro v mogočen plamen, ki je objel ves narod kakor še nikdar. Vsi javni zastopi in društva so povzdignili svoj glas, vsi slovenski in vsi slovanski časopisi so se izjavili za našo zahtevo. Nujni predlog, ki so ga vložili naši poslanci v državnem zboru trenutno sicer ni imel zaželenega uspeha, imel pa je vendar za posledico, da je vlada prvič poslala večje število mladih moči pripravljati se na inozemska vseučilišča za docenturo. Prav to nam je pomoglo, da smo mogli otvoriti vseučilišče z domačimi močmi takoj, čim se je spopolnila naša stoletna želja po univerzi. Državno zedinjenje nam jo je prineslo. Kako zelo pa je bilo to splošna želja vsega naroda, kaže najbolje dejstvo, da je narod, po vojni izmučen, izstradan in izmozgan, najprvo zahteval univerzo. Dogodka l. 1919. so še vsem v svezem spominu; imena treh mož: dr. Danila Majarona, očeta univerze v Ljubljani, dr. Karla Verstovška in Davidoviča so nerazdružno spojena z ustanovitvijo univerze.

Jeli univerza doslej spopolnila nade, ki sta jih stavila nanjo narod in država, na to vprašanje, mislimo, da je lahko odgovoriti. Kdo si upa po teh naporih nanjo položiti roko? I. P.